

Sygn. akt IV CSK 455/18

POSTANOWIENIE

Dnia 7 sierpnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

w sprawie z powództwa K. M. Z.
przeciwko B. J.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 7 sierpnia 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanego
od wyroku Sądu Okręgowego w G.
z dnia 6 lutego 2018 r., sygn. akt XII Ga [...],

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i
zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 2700 (dwa tysiące
siedemset) zł z tytułu zwrotu kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 12 maja 2017 r. Sąd Rejonowy w G. oddalił powództwo K. M. Z. przeciwko B. J. o zapłatę kwoty 61.866,54 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 21 czerwca 2014 r. do dnia zapłaty i orzekł o kosztach postępowania.

Wyrokiem z dnia 6 lutego 2018 r. Sąd Okręgowy w G. zmienił zaskarżony wyrok w całości ten sposób, że zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 50.298 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 października 2014 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, oddalił powództwo w pozostałym zakresie, oddalił apelację powoda w pozostałej części i orzekł o kosztach postępowania.

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, pozwany wskazał przyczynę kasacyjną określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. W jego ocenie w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne wyrażające się w pytaniu, czy pojęcie „bliscy” użyte przez strony umowy pośrednictwa w obrocie nieruchomościami (której jedną ze stron jest profesjonalny pośrednik w obrocie nieruchomościami) dla określenia katalogu osób, w przypadku których nabycie nieruchomości zaprezentowanej przez pośrednika drugiej stronie umowy, determinuje po tejże stronie powstanie obowiązku zapłaty na rzecz pośrednika przewidzianej umową prowizji z tytułu pośrednictwa w obrocie, może być interpretowane jako tożsame z pojęciem „osoby będącej w bliskim stosunku”, którym posłużył się ustawodawca w art. 527 § 3 k.c., a w konsekwencji, czy pojęcie „bliscy” może obejmować również osoby prawne, w szczególności spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością, której druga strona umowy o pośrednictwo w obrocie nieruchomościami jest wspólnikiem, członkiem zarządu bądź występuje w obydwu tych rolach.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinien odpowiednio sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11; z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, nie publ.; z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, nie publ.). Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 września 2012 r., II CSK 180/12, nie publ. oraz z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, nie publ.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, nie publ.). Istotne zagadnienie prawne należy sformułować w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by mogło być rozpatrywane w oderwaniu od konkretnego stanu faktycznego, a wątpliwości z nim związane muszą mieć charakter wyłącznie prawny, czyli nie mogą obejmować elementów stanu faktycznego sprawy (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia

2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, nie publ.; z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, nie publ. oraz z dnia 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, nie publ.).

Pytanie sformułowane przez skarżącego nie czyni zadość wskazanym wymaganiom, gdyż w istocie chodzi w nim o sposób interpretacji pojęcia „osoba bliska” zastosowanego w ramach konkretnej umowy zawartej między konkretnymi osobami, w konkretnych okolicznościach, a nie o abstrakcyjne zagadnienie prawne, o którym mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. O tym, jak pojęcie to powinno być rozumiane, nie mogą zatem przesądzać abstrakcyjne rozważania o tym pojęciu, choćby były to rozważania Sądu Najwyższego – w tym definicje prawne czy pojęcia prawne zastosowane w aktach prawnych, do których strony się nie odwołały - lecz kryteria wskazane w art. 65 k.c. Z przepisu wynika zaś jasno, że oświadczenie woli należy tak tłumaczyć, jak tego wymagają „ze względu na okoliczności, w których złożone zostało”, zasady współżycia społecznego oraz ustalone zwyczaje, przy czym w umowach należy raczej badać, jaki był „zgodny zamiar stron i cel umowy”, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu. Nie ma zatem wątpliwości – skarżący tego też nie kwestionuje - że wykładnia umowy jest ściśle związana z okolicznościami konkretnego przypadku, zamiarem konkretnych stron i konkretnym celem umowy. Sąd Okręgowy miał na względzie te zasady, a odwołanie się do różnego sposobu rozumienia pojęcia bliskości w aktach prawnych miało jedynie walor pomocniczy. Decydujące znaczenie miały okoliczności konkretnej sprawy, przy czym – wbrew wywodom skarżącego zamieszczonym w uzasadnieniu podstaw kasacyjnych – nie tyle analiza zgodnego zamiaru stron, ile względy słusznościowe (zasady współżycia społecznego), które muszą być uwzględnione przy interpretacji, co wynika wprost z art. 65 § 1 k.c. Sąd Okręgowy zaznaczył, że „to kogo należy objąć pojęciem osoby bliskiej zależy od konkretnych okoliczności faktycznych” i uznał, iż *in casu* osobą bliską pozwanego (strony umowy o pośrednictwo w nabyciu nieruchomości), była założona przezeń (po zawarciu umowy pośrednictwa i na miesiąc przed nabyciem nieruchomości) w celu nabycia nieruchomości spółka z o.o., której był jedynym udziałowcem i zarazem prezesem zarządu. Uzasadniając swe stanowisko, Sąd zwrócił m.in. uwagę, że dokonując interpretacji spornego pojęcia „należy wziąć pod uwagę fakt, iż pozwany [...] zawarł z powodem umowę, wiedząc już wówczas, iż przedmiotowe

nieruchomości będzie nabywał do spółki celowej, którą dopiero miał założyć i nie ujawnił tego faktu pośrednikowi (...)", co było zachowaniem niełojalnym. W związku z tym zauważył, że odmienna interpretacja „prowadziłoby wprost do wyrażenia przez Sąd aprobaty dla czynności prawnych, zmierzających do obejścia § 4 umowy łączącej strony, które prowadzą do pokrzywdzenia wierzyciela". W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania pozwany kwestie te pominął i nie sformułował na ich tle żadnych abstrakcyjnych problemów dotyczących reguł wykładni określonych w art. 65 k.c.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. oraz – co do kosztów - art. 98 § 1 w związku z art. 99, art. 98 § 3, art. 108 § 1, art. 391 § 1, art. 398²¹ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.